

UR PRESS- DEBATTEN

Behöver vi fler barn?

I en serie artiklar och reportage har *Stockholms-Tidningen* tagit upp denna fråga till diskussion — vissa avsnitt därav har även refererats i denna tidning. Docent Kurt Samuelsson i St.-T. har sammanfattat sina synpunkter i en ledarartikel.

Behöver vi fler barn? Detta har stått som ledfrågan för de artiklar och reportage som vi under januari har publicerat i ST om befolkningssituationen och befolkningspolitiken.

Som en allmän grundton i dessa artiklar har vi utgått från att vi behöver fler barn, att den möjlighet som stora kullar i äktenskapsbildande ålder under senare delen av sextioalet och början av sjuttioalet erbjuder måste tas till vara. Tas till vara så långt samhället kan göra något åt denna sak så att tidig äktenskapsbildning stimuleras (eller i varje fall inte motverkas) och så att de unga äktenskapen känner att de lever i ett barnvänligt samhälle, ett samhälle där det inte är för trångt eller svårt för barnfamiljerna.

Av de två faktorer i befolkningsutvecklingen som vi särskilt diskuterat — äktenskapsbildningen och antalet barn inom äktenskapen — har det ganska länge varit den första som så att säga hållit vår befolkningssituation uppe.

Det gäller således först och främst att den tidiga äktenskapsbildningen hålls uppe. Det kan ske endast om de unga får goda utbildningsförhållanden — utan dryga personliga utbildningskostnader — en arbetsmarknad som snabbt ger hyggliga och säkra arbeten och en bostadsmarknad som ställer bra bostäder till förfogande.

Vi måste därför hoppas inte bara att den höga äktenskapsbildningen i de unga åldrarna bibehålles — och ytterligare accentueras en del — utan att det också blir genomsnittligt fler barn inom äktenskapen. Av särskild betydelse är givetvis detta när inom få år fyrtioalets stora barnkullar blir familjebildare.

Det bör framhållas, att det främst är *kvinnan*, som binds av barnen. Standard, rörelsefrihet, möjlighet till "frihet" genom eget yrkesarbete — allt är en funktion av hur mycket hem och barn kräver av henne. Reformen för ett barn- och familjevänligare samhälle måste främst inrikta sig på att avlasta mamman i familjen.

"Behöver vi då verkligen fler barn", frågar docent Samuelsson. Blir det med vårt medicinska kunnande, vår ekonomiska stabilitet för tungt med många åldringar i förhållande till aktiva?

Låt vara att försörjningsproblemen förlorat i vikt, att om fyrtio eller femtio år varje aktiv mycket väl kan försörja en åldring utan att det märks särskilt kännbart på hans ekonomi. Låt vara att åldringarna kan hållas pigga och friska, att gubbsamhället inte behöver bli så gubbaktigt. Låt vara att inga farligare stagnationstendenser skulle behöva befaras.

Ändå säger vi oss att ett samhälle med relativt sett mycket få barn, med kanske bortåt lika många åldringar över 65 som barn under 15, måste förlora åtskilligt av sin vitalitet, sin känsla av en framtid att arbeta för. Vi har ändå litet svårt att — tillspetsat talat — tro att ett samhälle med lika mycket ålderdomshem som skolor skulle vara så lyckligt ens för åldringarna själva. Säger vi oss inte till sist, som enskilda människor och enskilda familjer, att barnen — och en gång barnbarnen — är en väsentlig del av "ett riktigt liv" — och att det här måste förhålla sig på liknande sätt för samhället i stort som för den enskilde.

Jo, vi behöver flera barn. Men vi måste då också ordna vårt samhälle så att det blir ett gott samhälle för barnen och deras familjer. Det betyder att vi måste — radikalt måste — ställa familjen och barnen i centrum för samhällsplaneringen.

Nyhyttans Badanstalt

Fysikalisk-dietisk kurort

Storslagen bergslagsnatur — utmärkta promenadvägar — hög och torr barrskogsluft — sjukgymnastik — massage — bad.

Läkare: Dr G. Smårs.

Behandling av invärtes sjukdomar, mag- och tarmsjukdomar, hjärt- och blodtryckssjukdomar, reumatiska åkommor. Konvalescens och rekreation. Prospekt och upplysningar genom rumsbeställningen.

Tel. Järnboås 13.

OBS! Post- och järnvägsstation JÄRNBOÅS.

Om åldringsvården

Svenska Dagbladet har på ledarplats behandlat det aktuella problemet. Det tecknas först på följande sätt:

I ekonomiskt avseende är det förhållandevis väl sörjt för de gamla. Den successivt utbyggda folkpensionen skapar en grundtrygghet som tidigare inte fanns. Tjänstepensioner och andelar i övrigt i ett växande välbefinnande kommer i fortsättningen att ytterligare förbättra åldringarnas ekonomi. Men detta räcker inte. När krafterna tryter eller sjukdom inställer sig, är det inte i första hand pengar som behövs. Då krävs service i olika former, en service som redan nu är otillräckligt tillgodosedd och som för framtiden förutsätter resurser av en helt annan storleksordning än vi vanligen räknar med.

Situationen i dag karakteriseras bland annat av brist på vårdplatser på ålderdomshemmen. Inte minst i storstäderna är detta ett brännande problem. En mängd utpräglade vårdfall kan inte beredas plats — med allt vad detta betyder av påfrestningar och svårigheter särskilt för ensamma gamla, som blir lämnade utan effektiv hjälp. Men inte heller kronikervården svarar mot det stora och växande behovet. Följden är dels att akutvården på ett orimligt sätt belastas av långvarigt sjuka, dels att åtskilliga platser på ålderdomshemmen tas i anspråk av fall som rätteligen borde placeras på sjukhem.

Det torde vara en god samhällsekonomi att sörja för adekvata placeringar av åldringar och skröpliga medborgare. Mycket kan göras om även detta klientel komme i åtnjutande av moderna medicinska resurser och modern rehabilitering.

Det säger åtskilligt, att hälften av detta "långliggar-klientel" inte alls behöve ligga utan mycket väl kunde klara sig hemma, när de väl fick den terapi som behövdes. Kanske kan man inte omedelbart överföra denna erfarenhet på svenska förhållanden. Men regeln att snabbt insatt medicinsk behandling motverkar långvarig bindning vid sjuksängen har generell likgiltighet.

Det är ett gammalt önskemål, som inte får släppas ur sikte, att ålderdomshemmen befrias från nuvarande klientelblandning av friska, kroppsligt sjuka och mentalt sjuka. Endast en snabb utveckling av sjukvården i dess olika grenar kan möjliggöra detta.

En väl differentierad vård för gamla och kroppsligt sjuka innefattande även pensionärshem med servicemöjligheter måste vara rätta vägen.

Vissa svårigheter i fråga om vården av sjuka åldringar sammanhänger med den administrativa uppdelningen. Överallt utom i städerna utanför landsting har den egentliga åldringsvården och sjukvården olika huvudmän. I de större städerna har visserligen kommunen ansvaret på bägge områdena, men då administrationen är uppdelad på olika förvaltningsgrenar, blir det i praktiken också här ett delat huvudmannaskap. Det säger sig självt att nära samverkan måste etableras mellan de bägge grenarna, om ett gott resultat skall kunna erhållas. På sina håll hävdar man att den nya sjukhuslagen ytterligare markerar dualismen och skärper gränsdragningen. Inga paragrafer kan dock hindra närmast berörda parter kommuner och landsting att upprätthålla goda kontakter och förtroendefullt samarbete.

**Socialmedicinsk
tidskrift**

**Detta är sista numret för Er
som ej förnyat prenumerationen
för 1960.**

**Prenumera därför
omedelbart
för att undvika avbrott i
expeditionen.**

Postgiro 1179 Villag. 5, Stockholm Ö

**FYSIKALISK-KEMISKA
och
BAKTERIOLOGISKA**

Vattenanalyser

Undersökning och kontroll av vattenlednings-,
brunns-, industri- och badvatten för friluftss-
och inomhusbad, pannvatten, kommunala och
industriella avloppsvatten.

Behörighet för kontroll av vattenverk enligt
Kungl. Maj:ts förordning 654/1941.

KEMISKA KONTROLLBYRÅN AB

Holländargatan 3 Telefon 23 49 10
STOCKHOLM
Dr Bernh. Fischer

Krav på modern näringsforskning

framföres i en ledarartikel i *Skånska Dagbladet*. Här tecknas först till behovet.

Man synes ha starka skäl för antagandet, att många sjukliga tillstånd, däribland sådana som hör till vår tids viktigaste folksjukdomar, har visst samband med näringsens sammansättning. Det föreligger därför ett behov av betydligt ökad forskning angående dessa förhållanden. Detta har framstått som särskilt angeläget i våra dagar, då utvecklingen medfört väsentliga förändringar i människans kosthåll. Inom den medicinska forskningen har man funnit anledning icke blott att syssla med problem orsakade av undernäring och bristtillstånd utan även fastslagit, att också övernäring och felnäring kan få ur hälsosynpunkt farliga konsekvenser. Andra forskningsområden av intresse är sambandet mellan kostens beskaffenhet och människans kraft att motstå sjukdomar av olika slag liksom hennes allmänna fysiska och psykiska prestationsförmåga. Inom råvaruproduktionen uppträder problem rörande växtförädling och djuruppfödning, lagrings och konserveringsmetoder o. dyl.

Under senaste fem åren har ett stort utredningsarbete genomförts, som resulterat i förslag om inrättande av ett halvstatligt näringsforskningsinstitut. Senare har även diskuterats möjligheterna att genom nordisk samverkan skapa denna institution. Intet av förslagen har emellertid föranlett åtgärder från högre ort.

Vi har näringsgrundforskning vid våra uni-

versitet och högskolor och vid vissa speciella forskningsinstitut. Men det behövs något mera.

Vad som emellertid trots allt saknas och synes högeligen av behovet påkallat, det är ett samordnande organ, som kunde på bästa sätt organisera icke blott forskningsarbetet inom landet utan även ett effektivt samarbete med motsvarande vetenskapliga institutioner i de skilda nordiska länderna. En sådan samverkan ter sig oundgängligen nödvändig om man skall kunna nå fram till riktiga lösningar av människans näringsproblem.

Enhetsskolan

Undervisningsrådet Åke Fältheim och professor Torsten Husén har undersökt resultatet av tio års försök med enhetsskolan och lämnat rapport. Resultatet har varit nedslående, påpekar *Aftonbladet*. Ehuru konkurrens varit för handen med det äldre skolsystemet anser tidningen att det nya alternativet borde ha givit ett förmånligare utslag.

Vilken uppfattning man än har om konkurrensens värde och möjligheter, måste man konstatera, att enhetsskolan varit avsedd att ge något annat än den äldre skolan. Då målsättningen varit radikalt olika, har de som mätt med realskolans mått måst komma till för den nya formen nedslående resultat.

Det är bittert att behöva fastslå: tio års försök har i stort sett gett mycket litet för framtiden.

SOCIALMEDICINSK TIDSKRIFT

Redaktion och expedition: Villagatan 5, Stockholm Ö

Tel. 23 00 50 (växel). Postgiro 1179

Annonsavd.: Birger Jarlsgatan 117 A, Stockholm Va. Telefon 34 49 40

Redaktör och ansvarig utgivare: Dr Erik Husmark.

Redaktionssekreterare: Professor Ragnar Ber-fenstam.

Annonschef: Redaktör G. Suneson.

Prenumerationspris: helår kr. 20:—, halvår kr. 10:—. Studentprenumeration: helår kr. 10:—. Lösnummer kr. 2:50.

Tidskriften utkommer med 10 nummer per år (1 per mån. utom juli och aug.).

Återgivande helt eller delvis av originalartiklar ur SMT utan angivande av källan förbjudes.

ANNONSPRISER:

Omslagets andra och fjärde sida Kr. 350:—
Helsida „ 300:—

Halvsida Kr. 175:—
Kvartsida „ 90:—
mm-pris 90 öre pr enkel spalt

Spalthöjd 210 mm
Spaltbredd 70 mm
Sidans bredd 150 mm
(2 spalter)